

Lausunto

11.4.2025

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

TEM lausunto asiassa EJ 1/2025 vp (Valtioneuvoston selvitys: Komission valtioneuvoston tarkistamisesta tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen (Århusin yleissopimus, SopS 122/2004) mukaisiksi)

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa koskien ehdotusta komission valtioneuvoston tarkistamisesta tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen (Århusin yleissopimus, SopS 122/2004) mukaisiksi.

Komission ehdotus vastaa Århusin yleissopimuksen valvontakomitean 17.3.2021 päätelmiin asiassa ACCC/C/2015/128. Päätelmissään valvontakomitea on katsonut, että Euroopan komission valtioneuvoston päätöksiin ei ole mahdollista saada yleissopimuksen 9 artiklan 3 ja 4 kohdan edellyttämää hallinnollista uudelleentarkastelua tai tehokasta oikeussuojakeinoa tuomioistuimessa.

Asia on tullut vireille E-kirjeellä 118/2022 vp, jossa myös esitettiin Suomen kantoja mahdollisiin muutoksiin. Komissio esitti tämän E-jatkokirjelmän aiheena olevat toimenpiteet päätelmiin vastaamiseksi helmikuussa 2025. Asian ACCC/C/2015/128 päätelmien hyväksymistä on lykätty seuraavaan sopimuspuolten sääntömääräiseen kokoukseen, joka pidetään vuonna 2025.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että komission ehdotus huomioi tarpeen varmistaa unionin valtioneuvoston sääntelyn yhteensopivuus yleissopimuksen velvoitteiden kanssa, mutta myös huomioi valtioneuvoston sääntelyn erityispiirteet riittävällä tavalla. Päätelmät koskevat valtioneuvoston ilmoitusmenettelyä, joka on lähtökohtaisesti jäsenvaltion ja komission välinen, suljettu hallinnollinen menettely. Suurin osa valtioneuvoston myönnettäessä nykyään ilmoitusmenettelyn ulkopuolisina tukina, eivätkä päätelmät ulotu niihin. Sen sijaan suuret tai epätavalliset tuet ja tukiohjelmat tyyppillisesti edellyttävät komission ennakko hyväksyntää.

Ilmoitusmenettelyssä komissio on velvollinen arvioimaan ehdotetun valtioneuvoston tai tukiohjelman sisämarkkinoille soveltuvuutta. Sen tulee arvioinnissaan huomioida myös unionin ympäristölainsäädännön vaatimukset. Menettely ei ole avoin muille kuin näille osapuolille, ellei komissio avaa asiasta menettelytapa-asetuksen (EU) 1589/2015 mukaista muodollista

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

tutkintamenettelyä. Näin tehdään varsin harvoissa asioissa, eikä esimerkiksi Suomen komissiolle ilmoittamista tukisuunnitelmista ole juurikaan avattu muodollista tukintamenettelyä.

Komission ehdotusten mukaan jäsenvaltion tulee ilmoittaessaan valtiontukia vakuuttaa, että sen toimenpiteet ovat unionin ympäristölainsäädännön mukaisia. Tämä ehdotus koskee suurta osaa viime vuosien kaltaisista tukiohjelmista, mutta ei koskisi esimerkiksi ns. kriisitukia, jotka myönnetään jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseksi. Vakuutus tulee edellyttämään, että jäsenvaltion tukea suunnitteleva viranomainen tuntee unionin ympäristölainsäädännön, jotta voisi lausua sen noudattamisesta. Tämä on suotavaa myös niissä tilanteissa, joissa vakuutusta ei tarvita.

Lisäksi komissio loisi uudelleentarkastelumenettelyn, jonka mukaisesti tietyt ympäristöjärjestöt voisivat pyytää komissiota tarkastelemaan uudelleen tiettyjä muodollisen tutkintamenettelyn jälkeen antamia päätöksiä sillä perusteella, että päätös olisi unionin ympäristölainsäädännön vastainen. Rajaus muodolliseen tutkintamenettelyyn on valvontakomitean päätelmien mukainen, mutta tarkoittaa käytännössä, että uudelleentarkasteluvaatimus olisi mahdollista vain harvoissa tilanteissa. Sen käytännön vaikutukset valtiontukimenettelyyn olisivat maltilliset.

Jatkokirjeen antamisen jälkeen komissio on vahvistanut, että rajaus muodolliseen tutkintamenettelyyn on valvontakomitean huomautusten mukainen. Rajaus tiettyihin tuen oikeusperustoihin on komission mukaan perusteltavissa valtiontukimenettelyjen erityispiirteillä ja rajaus vain tietyt ehdot täyttäviin ympäristöjärjestöihin olisi niin ikään yleissopimuksen mukainen rajaus osaan yleisöä. Uudelleentarkastelupyyntö ei hidastaisi varsinaista tukimenettelyä, jonka asianosaiseksi ympäristöjärjestö ei tulisi. Komissio on myös vahvistanut, että uudelleentarkastelupäätös tulisi olemaan osoitettu sitä pyytäneelle järjestölle siten, että järjestö voisi tarvittaessa nostaa päätöksestä kumoamisanteen EU-tuomioistuimessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että komission ehdotus vastaa asianmukaisella tavalla valvontakomitean huomioihin samalla varmistaen, ettei valtiontukien ilmoitusmenettelyistä tulisi epätarkoituksenmukaisen raskaita tai pitkiä.

Johtava asiantuntija

Samuli Miettinen